

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 58/2026 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Sami Aalto, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Henriikka Kokkola, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Kari Hämäläinen, oikeusministeriö
- johtaja Mikko Pitkänen, Digi- ja väestötietovirasto
- johtava asiantuntija Roni Roihankorpi, Digi- ja väestötietovirasto
- yksikönpäällikkö Virpi Tuulaniemi, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtaja, vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet Anna Storm, Posti Group Oyj
- Chief Compliance Officer Päivi Rokkanen, Posti Group Oyj
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- liikenne- ja viestintäministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Svenska Finlands folkting
- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- Teknologiateollisuus ry

Valiokuntaan on saapunut ilmoitus, ei lausuntoa:

- Kivra Oy

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille viestinvälityspalvelun käyttöliittymän (Suomi.fi-viestit - palvelu) lisäksi yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Esityksen mukaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa määriteltäisiin jatkossa katseluohjelma, jolla tarkoitettaisiin digitaalista palvelua, joka toimii viestinvälityspalvelun käyttöliittymänä. Lakiin lisättäisiin selventävä säännös palvelutuottajan eli Digi- ja väestötietoviraston tehtävästä tarjota katseluohjelma sekä säännös kyseisen avustavan julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle palveluntarjoajalle sopimuksella. Digi- ja väestötietoviraston tulisi tarjota katseluohjelma, vaikka palveluntarjoaja tarjoaisi katseluohjelman sopimuksen nojalla. Lisäksi laissa säädettäisiin yleisistä katseluohjelmaa tarjoavaan palveluntarjoajaan kohdistuvista vaatimuksista, sopimuksen vähimmäisisällöstä, yhteistyövelvoitteesta, häiriötilanteista sekä valvonnasta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti esitys edistää Suomen siirtymistä asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Lisäksi esityksellä mahdollistettaisiin viranomaisten tiedoksiantojen näyttäminen yksityisissä digipostipalveluissa kustannustehokkaalla tavalla.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleisiä näkökohtia

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016, tukipalvelulaki) muutoksilla mahdollistetaan viranomaisten tiedoksiantojen toimittaminen jatkossa myös yksityisiin digipostipalveluihin. Ehdotetut muutokset perustuvat hallitusohjelmaan, jonka mukaan Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana ja hallitus selvittää kustannustehokasta tapaa mahdollistaa viranomaispostin lähettäminen yksityisiin digipostipalveluihin.

Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskeva 14.4.2026 voimaan tullut lainsäädäntö (HaVM 1/2026 vp — HE 124/2025 vp) mahdollistaa viranomaisten tiedoksiantojen lähettämisen ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Lainsäädännön keskeisenä sisältönä on tiivistetysti se, että täysi-ikäiselle henkilölle avataan tietyin poikkeuksin viranomaisaloitteisesti viestinvälityspalvelutili (Suomi.fi-tili), kun hän tunnistautuu johonkin julkishallinnon sähköiseen palveluun. Tämän jälkeen viranomaiset voivat toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja tälle viestinvälityspalvelutilille ilman henkilön nimenomaista suostumusta. Tiedoksianto voidaan toimittaa myös viranomaisen

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

asiointipalveluun (esim. OmaKanta, Kelan asiointipalvelu ja OmaVero) tai muuhun sähköiseen osoitteeseen. Tätä yleissääntelyä on täydennetty Verohallintoa ja Tullia (HaVM 11/2026 vp — HE 28/2026 vp) koskevalla erityissääntelyllä.

Käsittävänä olevan esityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voidaan jatkossa näyttää palvelun käyttäjille myös yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Tällä on tarkoitus tukea kansalaisten laadukasta asiointikokemusta ja mahdollisuutta valita tiedoksiannon vastaanottamisessa käyttämänsä palvelu. Lisäksi pyritään luomaan edellytyksiä uusille digitaalisille liiketoimintamalleille, digitaalisen kasvuympäristön vahvistamiselle sekä innovaatioille. Tavoitteena on myös, että viranomaisten ja yksityisten lähettämän sähköisen postin voi vastaanottaa pääsääntöisesti yhdessä palvelussa.

Hallintovaliokunta pitää tavoitteita sähköisen tiedoksiannon lisäämisestä yleisesti kannatettavina. Siirtyminen sähköisiin tiedoksiantoihin viranomaistoiminnassa nopeuttaa asioiden käsittelyä, parantaa tietoturvaa, keventää hallinnollista taakkaa ja vähentää työvaiheita. Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuteen liittyy kuitenkin myös asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseen liittyviä riskejä, jotka on kyettävä minimoimaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että viranomaisten sähköiset asiointikanavat ovat mahdollisimman selkeitä ja yhdenmukaisia. Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että digitukea ja muita asiointikanavia on saatavilla riittävästi.

Valiokunta tähdentää, että tiedoksiantomenettely on keskeinen osa hallintoasian käsittelyä. Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiannosta säädetään hallintolaisissa (434/2003), jossa on muun ohella yleiset säännökset viranomaisen tiedoksiannosta ja tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä. Sähköisestä tiedoksiannosta säädetään erikseen sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003, asiointilaki), joka on sähköistä asiointia koskeva yleislaki ja jossa säädetään viranomaisten ja näiden asiakkaiden oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista sähköisessä asiointissa.

Asiointilakiin ja tukipalvelulakiin juuri tehdyt muutokset mahdollistavat edellä todetuin tavoin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden laissa säädetyin rajauksin ja ovat keskeisiä nyt ehdotetun lainsäädännön kannalta. Valiokunta toteaa, että sähköistä tiedoksiantoa koskeva yleissääntely, sitä täydentävä viranomaiskohtainen erityissääntely (mm. Verohallinto ja Tulli) ja nyt ehdotettu sääntely muodostavat kokonaisuuden, jota voi olla vaikea hahmottaa. Valiokunta korostaa, että sähköistä tiedoksiantoa koskevan sääntelykokonaisuuden tulee olla hallinnon asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen. Lisäksi on tärkeää, että viranomaisen voi varmistua siitä, että tiedoksianto tulee asianmukaisesti toimitetuksi.

Esityksen perusteluissa tuodaan varsin kattavasti esiin ehdotettuun sääntelyyn liittyviä riskejä. Mahdolliset yhdenvertaisuuteen vaikuttavat riskit liittyvät erityisesti ihmisten erilaisiin kykyihin käyttää digitaalisia palveluja. Oikeusturvan toteutumiselle voi puolestaan aiheutua riskejä tilanteissa, joissa henkilö ei ymmärrä katseluohjelman valinnan vaikutuksia tiedoksiannon vastaanottamiseen. Näitä riskejä pienentää kuitenkin se, että ehdotetussa sääntelyssä on kyse hallinnon asiakkaille ja palveluntarjoajille vapaaehtoisesta järjestelystä, joka ei velvoita sähköiseen asiointiin eikä vaikuta välittömästi niihin henkilöihin, jotka vastaanottavat viranomaisviestit paperipostilla. Yksityisen palveluntarjoajan katseluohjelman valitseminen on

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

täysin vapaaehtoista ja henkilöltä edellytetään sen valitsemiseen aktiivisia toimenpiteitä. Valiokunta painottaa selkeän, oikea-aikaisen ja kattavan viestinnän merkitystä sääntelykokonaisuuden toimeenpanossa. Myös neuvontaan tulee panostaa asianmukaisesti.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös esityksen perusteluissa kuvattuihin tietosuojaan liittyviin riskeihin. Näitä riskejä pienentää se, että Suomi.fi-viestien kautta haettuja tietoja viranomaisten viesteistä ei tallenneta pysyvästi yksityisiin digipostipalveluihin. Tältä osin on syytä painottaa tietosuojalainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden huolellista noudattamista.

Hallintovaliokunta ehdottaa eräitä sääntelyä selkeyttäviä muutoksia lakiehdotukseen. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Valiokunta pitää tärkeänä, että sähköistä tiedoksiantoa koskevan sääntelykokonaisuuden vaikutuksia erityisesti hallinnon asiakkaiden oikeusturvaan seurataan ja että seurannassa havaitut kehittämistarpeet otetaan huomioon sähköistä asiointia ja sähköistä tiedoksiantoa koskevan lainsäädännön kehittämisessä.

Viestinvälityspalvelun tuottaminen ja katseluohjelman tarjoaminen

Digi- ja väestötietovirasto on viestinvälityspalvelun palvelutuottaja. Palvelua käytetään tukipalvelulain 8 a §:n mukaisesti käyttäjäorganisaation sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä ja sitä voidaan käyttää myös muiden sähköisten viestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen käyttäjäorganisaation ja käyttäjän välillä. Viestinvälityspalvelulla on keskeinen rooli viranomaisten sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä. Palvelussa voidaan vastaanottaa tavallisia ja todisteellisia tiedoksiantoja.

Useat viranomaiset sekä tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet ovat tukipalvelulain 5 §:n 1 momentin nojalla velvollisia käyttämään viestinvälityspalvelua. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että viranomaiset eivät ole käyttövelvoitteesta huolimatta ottaneet viestinvälityspalvelua kattavasti käyttöön. Eri viranomaisilla on käytössään omia sähköisiä asiointipalveluja, joita käytetään viestien ja tiedoksiantojen toimittamiseen. Esimerkiksi hyvin harva kunta käyttää palvelua kattavasti. Hyvinvointialueilla palvelu on vielä kuntasektoriakin rajatumminkin käytössä. Perustelujen mukaan yli 400 viranomaista ja muuta julkisen hallinnon toimijaa lähettää Suomi.fi-viestejä asiakkailleen. Määrän odotetaan sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevan lainsäädäntökokonaisuuden myötä kasvavan. Suomi.fi-viesteillä on helmikuussa 2026 ollut noin 2,6 miljoonaa käyttäjää. Postin OmaPosti-palvelulla on valiokunnan saaman selvityksen mukaan 2,7 miljoonaa rekisteröitynyttä käyttäjää.

Ehdotetun tukipalvelulain 8 f §:n mukaan palvelutuottaja tarjoaa katseluohjelman viestinvälityspalvelun käyttäjille sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viestien vastaanottamista varten. Katseluohjelmalla tarkoitetaan ehdotetun 2 §:n 6 kohdan mukaan digitaalista palvelua, joka toimii viestinvälityspalvelun käyttöliittymänä. Katseluohjelma voi perustelujen mukaan olla esimerkiksi verkkopalvelu tai mobiilisovellus. Tarkoituksena on, että käyttäjillä on katseluohjelman avulla pääsy heidän viestinvälityspalvelutilillään oleviin sähköisiin tiedoksiantoihin ja muihin viesteihin.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Digi- ja väestötietovirasto vastaa viestinvälityspalvelun käyttämisen mahdollistavasta katseluohjelmasta. Perustelujen mukaan Digi- ja väestötietovirasto vastaa käytännössä katseluohjelman tarjoamisesta jo nykyisin tuottaessaan Suomi.fi-viestit-palvelua verkkopalveluna ja mobiilisovelluksena. Sääntelyllä selkeytetään palvelutuottajalle kuuluvaa tehtäväkokonaisuutta, kun viestinvälityspalvelun käyttöliittymän voi jatkossa tuottaa myös muu toimija. Palvelutuottajan on jatkossakin tarjottava katseluohjelmaa myös siinä tapauksessa, että se olisi antanut ehdotetun sääntelyn mukaisesti sitä koskevan tehtävän muulle palveluntarjoajalle.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on pidetty tarpeellisena esityksessä käytettyjen palveluntarjoajan ja muun palveluntarjoajan käsitteiden selkeyttämistä. Hallintovaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin palveluntarjoajan käsitteen määrittelemistä lain 2 §:ssä. Samalla muun palveluntarjoajan käsite poistetaan ehdotetusta sääntelystä.

Katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen palveluntarjoajalle

Tukipalvelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 b luku, jossa säädetään muun toimijan kuin palvelutuottajan viestinvälityspalveluun tarjoamasta katseluohjelmasta, sen tarjoamista koskevan tehtävän antamisesta palveluntarjoajalle, palveluntarjoajaan kohdistuvista vaatimuksista, sopimuksen vähimmäissisällöstä, toiminnasta mahdollisissa häiriötilanteissa ja julkista hallintotehtävää hoitavan palveluntarjoajan valvonnasta.

Palvelutuottaja voi ehdotetun 8 g §:n 1 momentin mukaan sopimuksella antaa katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän myös muun palveluntarjoajan toteutettavaksi. Tällaiselle palveluntarjoajalle ehdotetut tehtävät ovat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä, mikä tunnustetaan hallituksen esityksen perusteluissa. Perusteluissa arvioidaan, että katseluohjelman tarjoamisessa on kyse sellaisesta viranomaista avustavasta tehtävästä, joka muodostaa julkisen hallintotehtävän ja joka voidaan siirtää sopimuksella muiden kuin viranomaisten hoidettavaksi. Kuten perusteluissa todetaan, myös viranomaisia avustavia tehtäviä on pidetty julkisina hallintotehtävinä (esim. PeVL 55/2010 vp).

Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että tarkoituksenmukaisuusvaatimusta oikeudellisena edellytyksenä tulee arvioida kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun tehtävän kohdalla erikseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen sopimuksella muulle kuin viranomaiselle varmistaa osaltaan sitä, että hallinnon asiakkailta on tosiasiallinen mahdollisuus valita, missä palvelussa he haluavat ottaa viranomaisten sähköiset tiedoksiannot vastaan. Mahdollisuus palvelun valitsemiseen voi kasvattaa niiden henkilöiden määrää, jotka siirtyvät postitse tapahtuvista tiedoksiannoista sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Tämä lisäisi tiedoksiantojen ja hallinnon tehokkuutta. Viranomaisten viestinvälityspalveluun toimittamien sähköisten tiedoksiantojen

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

näyttäminen myös yksityisissä digipostipalveluissa edistää saadun selvityksen mukaan sähköisten viestien välittämiseen liittyvän markkinan kehittymistä ja yritysten välistä kilpailua.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksen perusteluissa esitetyt näkökohdat huomioon ottaen ehdotettujen välitystehtävien antamista muulle palveluntarjoajalle voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla tarpeellisena tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Kyseiset tehtävät voidaan lakiehdotuksen mukaan antaa muulle palveluntarjoajalle sopimuksella, jonka sisältämät vähimmäisehdot määritellään 8 i §:ssä. Sopimusperusteista katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antamista voidaan tässä yhteydessä ja myös sopimusehtoja koskeva sääntely huomioon ottaen pitää asianmukaisena. Kyseiset tehtävät eivät sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle palveluntarjoajalle ei perustuslain 124 §:n mukaan saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Näiden edellytysten kannalta on välttämätöntä, että palveluntarjoajan on ehdotetun 8 h §:n mukaan oltava luotettava ja tällä on oltava oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Lisäksi palveluntarjoajalla tulee olla tehtävän hoitamisen edellyttämät riittävät tekniset, taloudelliset, ammatilliset ja toiminnalliset valmiudet sekä riittävä henkilöstö. Näitä vaatimuksia voidaan pitää tehtävän luonne huomioon ottaen keskeisinä. Mainittujen edellytysten noudattamisen kannalta voidaan pitää välttämättömänä myös palvelusopimuksen irtisanomisen ja purkamisen perusteiden laintasoista sääntelyä ehdotetussa 8 i §:ssä. Lisäksi 8 l §:ssä säädetään palvelutuottajan velvollisuudesta valvoa palveluntarjoajien toimintaa tehtävän toteuttamisessa.

Digi- ja väestötietovirastolla on edellä todetuin tavoin velvollisuus tarjota katseluohjelma, vaikka se olisi sopimuksella antanut tehtävän myös muun palveluntarjoajan tai muiden palveluntarjoajien hoidettavaksi. Tällaista rinnakkaista tarjoamisvelvollisuutta perustellaan erityisesti huoltovarmuuden ja jatkuvuuden turvaamisella. Sen avulla varaudutaan esimerkiksi tilanteisiin, joissa palveluntarjoaja poistuu markkinoilta. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa myös se, että hallinnon asiakkailla on aina käytössä katseluohjelma viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamista varten. Sääntelyä voidaan valiokunnan saaman selvityksen mukaan pitää hyvin perusteltuna perustuslain 124 §:ssä määriteltyjen julkisen hallintotehtävän antamisen valtiosääntöoikeudellisten edellytysten kannalta. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeiden kannalta on välttämätöntä, että palveluntarjoajan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää (esim. PeVL 15/2019 vp, s. 4).

Tiedoksi annettavasta asiakirjasta ilmoittaminen

Hallintovaliokunta (HaVM 1/2026 vp) ja perustuslakivaliokunta (PeVL 59/2025 vp) ovat sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevaa yleissääntelyä käsitellessään korostaneet, että viestinvälityspalveluun tulleesta asiakirjasta tehtävällä ilmoituksella on keskeinen merkitys tiedoksiannon tarkoituksen toteutumisen kannalta.

Viranomaisen on voimassa olevan asiointilain 19 a §:n mukaan ilmoitettava viestinvälityspalveluun lähetetystä tiedoksi annettavasta asiakirjasta sen vastaanottajalle tukipalvelulain 8 b §:n mukaisesti. Palvelutuottaja lähettää tukipalvelulain 8 b §:n mukaan

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

ilmoituksen viestinvälityspalveluun saapuneesta sähköisestä viestistä sähköiseen osoitteeseen, jonka käyttäjä on ilmoittanut viestinvälityspalveluun ilmoituksen lähettämistä varten. Ilmoitusta ei lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut viestinvälityspalveluun sähköistä osoitetta. Palvelutuottaja antaa käyttäjälle tiedon siitä, ettei ilmoitusta lähetetä, jos käyttäjä ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta. Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksia tähän ilmoittamista koskevaan sääntelyyn.

Valiokunta pitää tärkeänä, että vastuu ilmoituksen lähettämisestä säilyy jatkossakin viranomaisella. Ilmoituksen vakiomuotoista sisältöä on perustelujen mukaan tarkoitus muuttaa niin, että siitä käy ilmi, että tiedoksianto on luettavissa palvelutuottajan tarjoaman katseluohjelman (Suomi.fi-viestit) ohella myös käyttäjän valitsemassa muussa digipostipalvelussa. Tarkoituksena on mahdollistaa ilmoituksen lähettäminen myös palveluntarjoajalle ilmoitettuun sähköiseen osoitteeseen. Lisäksi vaihtoehtoisena herätteenä voivat olla yksityisen toimijan tarjoaman palvelun lähettämät ilmoitukset. Palveluntarjoajan lähettämä heräte ei kuitenkaan poista viestinvälityspalvelun palvelutuottajan sääntelyyn perustuvaa velvollisuutta lähettää heräte käyttäjän ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että ilmoitusmenettely on hallinnon asiakkaan ja myös viranomaisen näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Muutoinkin on tärkeää varmistaa, että viestinvälityspalvelun käyttäjä saa aina tiedon hänelle tiedoksi saapuneesta asiakirjasta, eikä ehdotettu sääntely lisää mahdollisuuksia oikeudenmenetyksiin tai vaaranna oikeutta hyvään hallintoon. Tiedoksiannon toteutumisesta tulee voida varmistua myös mahdollisissa häiriötilanteissa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. Määritelmät. Esityksessä pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta, jossa määritellään katseluohjelma. Palvelutuottaja määritellään voimassa olevan pykälän 2 kohdassa ja sillä tarkoitetaan tukipalvelun tuottajaa eli käytännössä tässä yhteydessä Digi- ja väestötietovirastoa, joka tuottaa ja kehittää esimerkiksi viestinvälityspalvelua. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että lakiin ei sisälly palveluntarjoajan tai muun palveluntarjoajan määritelmää. Niitä ei määritellä myöskään voimassa olevassa laissa.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun lain oikeusvaikutukset kohdistuvat eri tavalla sellaiseen palvelutuottajaan, joka toimii samalla palveluntarjoajana kuin muuhun palveluntarjoajaan, jolle palvelutuottaja on antanut katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän. Lakiin lisättäväksi ehdotetussa 2 b luvussa määritellään nimenomaan muun palveluntarjoajan kuin palveluja tarjoavan palvelutuottajan oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita sekä julkisia hallintotehtäviä. Tällainen muu palveluntarjoaja on käytännössä muu kuin viranomainen ja palveluntarjoajana toimiva palvelutuottaja viranomainen.

Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että esityksessä ehdotetun sääntelyn mukaiset palveluntarjoajan ja muun palveluntarjoajan käsitteet aiheuttavat tulkinnanvaraisuutta sääntelyn oikeusvaikutusten näkökulmasta. Valiokunta toteaa, että palvelutuottajan tehtävään sisältyy katseluohjelman tarjoamista koskeva tehtävä ehdotetun 8 f §:n mukaisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Palveluntarjoajalle 2 b luvussa osoitettu sääntely on tarkoitettu kohdistumaan toimijaan, jolle palvelutuottaja on antanut katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän. Saadun selvityksen mukaan sääntelyssä ei ole tarvetta erottaa palvelutuottajan rooliin sisältyvää palveluntarjoajan roolia, mikä tarkoittaa sitä, että muun palveluntarjoajan käsite voidaan poistaa sääntelystä. Tällöin laissa voidaan käyttää vain palveluntarjoajan käsitettä toimijasta, jolle palvelutuottaja on antanut sopimuksella katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän.

Valiokunta ehdottaa edellä esitetyn perusteella, että pykälään lisätään uusi 7 kohta, jonka mukaan palveluntarjoajalla tarkoitetaan yksityistä toimijaa, jolle palvelutuottaja on antanut 8 g §:n nojalla katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän. Muutoksella lisätään lain tasaisen sääntelyn johdonmukaisuutta, täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Valiokunnan ehdottaman muutoksen vuoksi myös 8 f ja 8 g §:ää on muutettava. Muutoksella on vaikutusta myös lakiehdotuksen johtolauseeseen.

8 f §. Katseluohjelman tarjoaminen. Valiokunta viittaa edellä 2 §:n perusteluissa esitettyyn. Valiokunta ehdottaa edellä todetuin tavoin, että 2 §:n 7 kohdassa määritellään palveluntarjoaja. Tämän vuoksi myös 8 f §:n 2 momentissa on syytä käyttää muun palveluntarjoajan sijasta palveluntarjoajan käsitettä.

8 g §. Katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen palveluntarjoajalle.

Valiokunta viittaa edellä 2 §:n perusteluissa esitettyyn. Valiokunta ehdottaa edellä todetuin tavoin, että 2 §:n 7 kohdassa määritellään palveluntarjoaja. Tämän vuoksi myös 8 g §:n 1 momentissa on syytä käyttää muun palveluntarjoajan sijasta palveluntarjoajan käsitettä.

8 k §. Viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman häiriötilanteet. Ehdotetussa pykälässä säädetään viestinvälityspalvelun palvelutuottajan ja viestinvälityspalveluun liitettyjen katseluohjelmien palveluntarjoajien tarpeellisista menettelyvaatimuksista sekä ilmoitusvelvollisuuksista vika- ja häiriötilanteissa. Tarkoituksena on varmistaa viestinvälityspalvelun toimivuus ja turvallisuus sekä tarvittavien korjaustoimien nopea aloittaminen myös näissä tilanteissa.

Valiokunta toteaa, ettei ehdotettuun lakiin sisälly hallinnon asiakkaan eli palvelunkäyttäjän oikeusturvaa koskevia erityisiä säännöksiä. Saadun selvityksen mukaan laissa olisi perusteltua säätää myös erikseen käyttäjän oikeudesta saattaa palvelun käyttöön liittyvä häiriö tai muu epäkohta valvojan käsiteltäväksi esimerkiksi voimassa oleva lain 18 §:ssä tarkoitettulla häiriöilmoituksella tai korjausvaatimuksella.

Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän muuttamista niin, että siihen lisätään uusi 4 momentti, jonka mukaan katseluohjelman käyttäjä voi tehdä palveluntarjoajalle sen tarjoamaa katseluohjelmaa koskevan häiriöilmoituksen. Palveluntarjoajan on käsiteltävä ilmoitus viipymättä ja tarvittaessa ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin häiriön korjaamiseksi. Muutoksella vahvistetaan käyttäjän oikeusturvaa. Hallituksen esityksessä ehdotettu 4 momentti siirtyy pykälän 5 momentiksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 58/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 2 §:n 5 kohta ja
lisätään 2 §:ään uusi 6 ja 7 kohta, sekä lakiin uusi 8 f § ja 2 b luku seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

-
- 5) *käyttäjällä* henkilöä, joka käyttää tukipalvelua hallinnon asiakkaan ominaisuudessa;
 - 6) *katseluohjelmalla* digitaalista palvelua, joka toimii viestinvälityspalvelun käyttöliittymänä;
 - 7) *palveluntarjoajalla* yksityistä toimijaa, jolle palvelutuottaja on antanut 8 g §:n nojalla katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän.

8 f §

Katseluohjelman tarjoaminen

Palvelutuottaja tarjoaa katseluohjelman viestinvälityspalvelun käyttäjille sähköisten tiedoksiantojen ja muiden viestien vastaanottamista varten.

Palvelutuottajan on tarjottava katseluohjelma, vaikka sen tarjoamista koskeva tehtävä olisi annettu 8 g §:n nojalla tehdyllä sopimuksella myös ~~muun~~ palveluntarjoajan tai palveluntarjoajien toteutettavaksi.

Palvelutuottaja avaa käyttäjän viestinvälityspalvelutiliin näkymän palveluntarjoajan katseluohjelmaan, jos käyttäjä on ilmoittanut sen käyttämäkseen katseluohjelmaksi 11 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

2 b luku

Palveluntarjoajan katseluohjelma

8 g §

Katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän antaminen palveluntarjoajalle

Palvelutuottaja voi sopimuksella antaa 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun katseluohjelman tarjoamista koskevan tehtävän myös ~~myös~~ palveluntarjoajan toteutettavaksi.

Palveluntarjoajan työntekijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Palveluntarjoajan ja sen palveluksessa olevan henkilön suorittaessa 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää, sovelletaan heidän salassapitovelvollisuuteensa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

8 h §

Palveluntarjoajaa koskevat vaatimukset

Palveluntarjoajan on oltava luotettava ja tällä on oltava oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa sen mukaan kuin elinkeinotoimintalaissa (565/2023) säädetään. Lisäksi palveluntarjoajalla on oltava tehtävän hoitamisen edellyttämät riittävät tekniset, taloudelliset, ammatilliset ja toiminnalliset valmiudet ja riittävä henkilöstö.

Palveluntarjoajaa ei voida pitää luotettavana, jos tämä on liiketoimintakiellossa tai määrätty liiketoimintakieltoon viiden viimeisen vuoden aikana, tuomittu viimeisen viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeisen kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen vakavasta työsuhdetta, elinkeinon harjoittamista, kirjanpitoa tai velkasuhdetta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta, viimeisen viiden vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen muusta vakavasta rikoksesta, jonka voidaan arvioida vaikuttavan luotettavuuteen tai katsoa osoittavan ilmeistä sopimattomuutta hoitamaan 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää. Palveluntarjoajan luotettavuuden arviointi koskee sen määräävässä asemassa olevia henkilöitä sekä 8 f §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitavia henkilöitä.

8 i §

Sopimus katseluohjelman tarjoamisesta

Palveluntarjoajan kanssa tehtävässä sopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) sopimuskaudesta, toiminnan aloittamisesta ja sopimuksen päättymisestä kesken sopimuskauden;
- 2) palveluntarjoajan tarjoamalle katseluohjelmalle asetetuista muista kuin lakisääteisistä vaatimuksista;
- 3) katseluohjelman tarjoamista koskevaa tehtävää suorittavien henkilöiden riittävän ammattitaidon turvaavista menettelyistä.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Palvelutuottajan on laadittava ja ylläpidettävä 1 momentissa tarkoitetuista vaatimuksista yleisiä ja julkisesti saatavilla olevia vakiosopimusehtoja, joiden noudattamiseen palveluntarjoajan on sopimuksessa sitouduttava.

Palveluntarjoajan tulee antaa tarvittava selvitys palvelutuottajalle 8 h §:ssä tarkoitettujen vaatimusten täyttymisestä ennen sopimuksen tekemistä.

Palvelutuottaja voi irtisanoa tai purkaa sopimuksen, jos palveluntarjoaja ei enää täytä siihen kohdistuvia 8 h §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia tai jos palveluntarjoaja olennaisesti laiminlyö sopimuksessa sovittujen tehtävien suorittamisen tai muutoin rikkoo sopimusta tai toimii olennaisesti tai toistuvasti lainvastaisesti.

Palveluntarjoajan on viipymättä ilmoitettava palvelutuottajalle sellaisista toimintaansa koskevista muutoksista, joilla voi olla olennaista vaikutusta sille uskottujen tehtävien hoitamiseen.

8 j §

Yhteistyövelvoite

Palveluntarjoajien ja palvelutuottajan on tehtävä yhteistyötä viestinvälityspalvelun ja katseluohjelmien toiminnan varmistamiseksi.

8 k §

Viestinvälityspalvelun ja katseluohjelman häiriötilanteet

Jos viestinvälityspalvelun tai katseluohjelman tuottamiseen käytetty tietojärjestelmä aiheuttaa haittaa viestinvälityspalvelun tai siihen liitetyn katseluohjelman toiminnalle tai tietoturvallisuudelle, haittaa aiheuttavasta tietojärjestelmästä vastaavan tahon on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Palvelutuottaja tai palveluntarjoaja voi tarvittaessa kytkeä tietojärjestelmänsä irti toisen ylläpitämästä järjestelmästä. Haittaa aiheuttanut tietojärjestelmä on kytkettävä takaisin viipymättä sen jälkeen, kun on todettu, ettei haittaa enää aiheudu.

Palveluntarjoajan on viipymättä ilmoitettava palvelutuottajalle sekä katseluohjelman käyttäjille, jos sen tarjoamaan palveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää katseluohjelman toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti taikka vaarantaa tietoturvallisuuden toteutumisen. Ilmoituksessa on kerrottava häiriön tai sen uhkan arvioitu kesto sekä mahdollisuuksien mukaan palvelutuottajan ja katseluohjelman käyttäjän käytettävissä olevista suojaustoimenpiteistä. Lisäksi palveluntarjoajan on ilmoitettava mainituille tahoille häiriön tai uhkan päättymisestä.

Palvelutuottajan on viipymättä ilmoitettava palveluntarjoajalle, jos viestinvälityspalveluun kohdistuu tai sitä uhkaa merkittävä tietoturvaloukkaus taikka muu tapahtuma, joka estää katseluohjelman toimivuuden tai häiritsee sitä olennaisesti taikka vaarantaa tietoturvallisuuden toteutumisen. Ilmoituksessa on kerrottava häiriön tai sen uhkan arvioitu kesto sekä mahdollisuuksien mukaan palveluntarjoajan käytettävissä olevista suojaustoimenpiteistä. Lisäksi palvelutuottajan on ilmoitettava palveluntarjoajalle häiriön tai uhkan päättymisestä.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Katseluohjelman käyttäjä voi tehdä palveluntarjoajalle sen tarjoamaa katseluohjelmaa koskevan häiriöilmoituksen. Palveluntarjoajan on käsiteltävä ilmoitus viipymättä ja tarvittaessa ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin häiriön korjaamiseksi. (Uusi 4 mom.)

Palvelutuottajan häiriöilmoituksista sen tukipalveluja käyttäville käyttäjäorganisaatioille sekä tukipalvelun käyttäjille säädetään 18 §:n 2 momentissa. (HE:n 4 mom.)

8 l §

Julkista hallintotehtävää hoitavan palveluntarjoajan valvonta

Palvelutuottaja valvoo palveluntarjoajien 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamista. Palvelutuottajalla on oikeus saada palveluntarjoajalta 1 momentissa tarkoitetun valvontatehtävänsä toteuttamiseksi salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot 8 f §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseen liittyvistä asiakirjoista. Tiedot on toimitettava palvelutuottajan pyytämällä tavalla.

Palvelutuottajalla on oikeus tehdä valvontaa varten tarkastuksia palveluntarjoajan toimitiloissa. Valvontaa ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Toimitilojen tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 11.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd (osittain)
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp Vastalause 1

Vastalause 1

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille viestinvälityspalvelun käyttöliittymän (Suomi.fi-viestit -palvelu) lisäksi yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa. Ehdotetulla sääntelyllä on yhteys aiemmin kuluvana vuonna hallintovaliokunnan käsittelemään ja eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen, jossa ehdotettiin säädettäväksi sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta. Katsommekin, että esitystä tulee arvioida osana jo aiemmin hallintovaliokunnan käsittelemää sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden sääntelyä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että ehdotettu sääntely uhkaa tehdä hallinnon asiakkaille vaikeasti hahmottuvasta kokonaisuudesta entistä vaikeammin hahmotettavan.

Esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamies esitti valiokunnalle antamassaan lausunnossa huolensa muutosten vaikutuksesta. Vaikka yksityisen katseluohjelman käyttöönotto perustuisi vapaaehtoisuuteen, tulee sähköistä tiedoksiantoa koskevan kokonaisuuden olla hallinnon asiakkaiden näkökulmasta mahdollisimman selkeä. Sähköisen tiedoksiannon sääntely on vasta huhtikuussa tullut voimaan, minkä vuoksi kokemuksia lähtökohtaisesti kaikkia täysi-ikäisiä hallinnon asiakkaita koskevasta sähköisestä tiedoksiannosta ei vielä ole. Vaikuttaa pikemminkin siltä, ettei vastikään säädetty Suomi.fi -palvelun lisätty käyttö ole kaikille kovin yksinkertaista, eivätkä monet ihmiset ymmärrä järjestelmää.

Yksityisten katseluohjelmien mahdollistaminen ei saa vaikeuttaa sähköisten viranomaistiedoksiantojen kokonaisuuden hahmottamista asiakkaille. Erityisesti henkilöillä, joilla voi jo valmiiksi olla haasteita sähköisen viranomaispostin lukemisessa, saattaa olla vaikeuksia tunnistaa, mitä sovellusta tai katseluohjelmaa heidän tulee seurata.

Oikeusministeriö kiinnitti valiokunnalle antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että ehdotettu sääntely monimutkaistaisi hallinnon asiakkaan ja viranomaisen näkökulmasta sähköistä tiedoksiantomenettelyä ja erityisesti viranomaisen näkökulmasta tiedoksiantomenettelyyn liittyviä vastuukysymyksiä. On ongelmallista, että vaikka sähköisen tiedoksiannon vastaanottaja olisi valinnut käyttää yksityistä digipostipalvelua, hänelle lähetettäisiin kuitenkin edelleen ilmoitus viestinvälityspalvelusta. Sen sijaan yksityinen palveluntarjoaja ei ilmeisesti olisi velvoitettu lähettämään ilmoitusviestejä tai ylipäänsä mahdollistamaan tällaista toiminnallisuutta.

Lisäksi on huomioitava, että Hallintovaliokunta on sähköisten tiedoksiantojen kohdalla pitänyt tärkeänä, että "järjestelmä mahdollistaa sen, että viranomainen voi omalta osaltaan varmistua sähköisen viestin toimittamisesta." (HaVM 1/2026 vp). Yksityisten katseluohjelmien kohdalla viranomaisen ei kuitenkaan olisi mahdollista varmistua sähköisen viestin toimittamisesta vastaavalla tavalla, mikä on ongelmallisena viranomaisen tiedoksiantovelvollisuuden toteuttamisen näkökulmasta.

**Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 1**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 11.6.2026

Eveliina Heinäluoma sd
Saku Nikkanen sd
Juha Viitala sd
Paula Werning sd

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Hallitus on eduskunnan 11.3.2026 hyväksymillä lainmuutoksilla pakottanut 14.4.2026 alkaen kansalaiset luopumaan perinteisistä viranomaiskirjeistä ja ottamaan käyttöön digitaaliset postilaatikat. Lainsäädäntöä ollaan toteuttamassa kahdessa vaiheessa. Nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille Suomi.fi-viestit -palvelun lisäksi myös yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa.

Keskustan valiokuntaryhmän mielestä hyvän lainsäädäntötavan kannalta on yhä ongelmallista, että kansalaisten oikeusturvan kannalta näin merkittävässä muutoksessa samaa asiaa koskevaa lainsäädäntöä käsitellään kahdessa vaiheessa, jonka vuoksi eduskunnalla on mahdotonta arvioida lakeja ja sen vaikutuksia kokonaisuutena. Nähdäksemme hallitus olisi niin halutessaan voinut toisinkin toimia, koska ensimmäisen vaiheen lakiesitykset hyväksyttiin eduskunnassa vain vajaat kolme kuukautta sitten.

Totesimme helmikuussa 2026 ensimmäisen vaiheen lakeja koskevan mietinnön vastalauseessamme (HaVM 1/2026 vp), että hallituksen esittämä toimeenpanomalli sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta altistaisi kansalaisia oikeudenmenetyksille ja heikentäisi erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Esimerkiksi vastuu viranomaisten kirjeiden perillemenosta sälytettäisiin kansalaisille ilman, että kansalainen olisi saanut tiedon Suomi.fi-postilaatikkoon lähetetystä kirjeestä. Merkillepantavaa silloin oli myös, että valiokunnan käymissä keskusteluissa kaikki esittämämme kansalaisten oikeusturvaa parantavat ehdotukset tyrmättiin hallituspuolueiden voimin sen vuoksi, että niitä ei ole mainittu hallitusohjelmassa, asiasta ei ole käynnissä valmistelua tai niistä koituisi kustannuksia. Ne koskivat mm. suostumusperusteista sähköistä asiointia, digituen lakisäätämistä sekä sähköisen asioinnin erityissääntelytarpeita, joilla kaikilla on suora kytkös kansalaisten oikeusturvaan.

Valiokunnan yhdensuuntaisiin asiantuntijalausuntoihin nojautuen voidaan valitettavasti todeta, että nyt puheena oleva esitys on jatkoa poikkeuksellisen huonosti toteutetulle lainsäädäntöhankkeelle vieden alun perinkin ongelmallista perusratkaisua vielä epäselvempään suuntaan.

Oikeusministeriön ja eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntojen sekä keskeisten sidosryhmien näkemysten perusteella nyt puheena olevaa esitystä voidaan pitää tavoitteeltaan kannatettavana, mutta sen toteutustapaan liittyy merkittäviä oikeudellisia, toiminnallisia ja markkinoihin kohdistuvia puutteita. Kyse on sääntelyn selkeydestä, vastuiden jakautumisesta, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutumista sekä palvelumarkkinoiden toiminnasta.

Puheena oleva esitys on tekemässä sähköisestä tiedoksiantomenettelystä entistäkin monimutkaisempaa. Jo nykyisellään se on kansalaisille vaikeasti hahmotettava. He voivat saada tärkeitä viranomaiskirjeitä sähköiseen postilaatikkoonsa siitä tietämättä.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 2

Yksityisten digipostipalvelujen liittäminen vasta jälkikäteen osaksi tiedoksiantojärjestelmää lisäisivät sähköisten kanavien määrää, joka hajauttaisi tiedonkulkua. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa kansalaiset eivät tiedä, missä heidän viranomaisviestinsä sijaitsevat tai mitä palvelua heidän tulisi aktiivisesti seurata. Asiakkaan näkökulmasta järjestelmän käytettävyys ja ennakoitavuus jäisivät hyvin heikoiksi.

Myös vastuukysymyksiin on jäämässä vakavia epäselvyyksiä. Vaikka viranomaisella säilyy oikeudellinen vastuu tiedoksiannoista, sen tosiasiallinen kontrolli tiedoksiantoprosessiin heikkenee, kun mukaan tulee vasta jälkikäteen Digi- ja väestötietoviraston lisäksi yksityisiä palveluntarjoajia. Viranomainen ei välttämättä tiedä, missä palvelussa tiedoksianto on vastaanotettu tai miten se on käyttäjälle välittynyt. Tämä hämärtäisi vastuunkantoa tilanteissa, joissa tiedoksianto epäonnistuu tai ilmenee oikeusturvaa koskevia ongelmia. On riski, että lopullisen vastuun seurauksineen kantaa kansalainen huonon lainsäädännön takia.

Erityisen ongelmallisena lausunnonantajat pitivät sitä, että tiedoksianto voitaisiin katsoa toteutuneeksi, vaikka käyttäjä ei olisi tosiasiaassa saanut tietoa asiakirjasta esimerkiksi teknisten häiriöiden tai palvelukanavien hajautumisen vuoksi. Se voisi johtaa oikeudenmenetyksiin heikentäen samalla luottamusta viranomaisviestintään. Tarpeet neuvonnalle lisääntyisivät ja tehtyjen päätösten muutoksenhakujärjestelmät kuormittuisivat. Esityksessä ei ole otettu tätä lainkaan huomioon.

Useiden rinnakkaisten palvelukanavien käyttö vasta jälkikäteen toteutettuna on lisäämässä järjestelmän sekavuutta. Kansalaisella voi olla samanaikaisesti käytössään Suomi.fi-viestit sekä yksi tai useampi yksityinen digipostipalvelu, mikä johtaisi viestien hajautumiseen eri kanaviin. Myös heräteilmoitusten lähettämistä koskeva sääntely olisi käyttäjän näkökulmasta epä johdonmukaista, kun ilmoituksia voitaisiin lähettää eri lähteistä tai ne voivat jäädä kokonaan saamatta siitä palvelusta, jota käyttäjä ensisijaisesti käyttää. Tämä heikentäisi järjestelmän ennakoitavuutta ja voisi lisätä epävarmuutta viranomaisviestinnän seurannassa.

Kun jo käytössä olevaan järjestelmään ollaan lisäämässä vasta jälkikäteen uusia toimijoita ja rajapintoja, henkilötietojen käsittelyyn osallistuvien tahojen määrä kasvaisi ja tekninen kokonaisuus monimutkaistuisi. Tämä lisäisi tietoturvaloukkausten riskiä sekä mahdollisuutta arkaluonteisten tietojen laajempaan leviämiseen. Samalla jäisi epäselväksi, miten yksityiset toimijat voivat hyödyntää järjestelmän kautta saamaansa tietoa, mikä lisäisi epävarmuutta henkilötietojen suojan toteutumisen kannalta.

Lisäksi esityksessä ehdotettu julkisen hallintotehtävän siirtäminen yksityisille toimijoille herättää valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Hallituksen esittämä malli, jossa viranomainen ja yksityinen toimija hoitaisivat osittain samaa tehtävää rinnakkain, on poikkeuksellinen ja edellyttäisi erityisen vahvoja perusteluja. Tällaisia perusteluja ei kuitenkaan esityksessä ole perusteltu riittävällä tavalla. Tämän vuoksi on epävarmaa, täyttyvätkö perustuslain 124 §:n edellytykset varsinkin, kun otetaan huomioon tehtävään liittyvät oikeusturva- ja perusoikeusriskit. Perustuslain mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp Vastalause 2

Asiantuntijakuulemisten perusteella esityksen arvioidaan olevan puutteellinen myös tiedoksiannon luotettavuuden kannalta. Tiedoksiannon keskeinen tarkoitus on varmistaa, että viranomaisen viesti saavuttaa vastaanottajan oikea-aikaisesti ja luotettavasti. Nyt ehdotettu malli, jossa viestit voivat kulkea useiden palvelujen kautta, heikentää viranomaisen mahdollisuuksia varmistua tiedoksiannon toteutumisesta esimerkiksi teknisissä häiriötilanteissa ja voi lisätä epävarmuutta oikeusvaikutusten alkamisajankohdasta.

Yksityisten digipostipalveluja tarjoavien kannalta keskeisiksi ongelmiksi nousevat kilpailuneutraliteettiin ja markkinan toimivuuteen liittyvät kysymykset. Digi- ja väestötietoviraston rooli samanaikaisesti palveluntuottajana, sopimusehtojen laatijana ja valvojana luo eturistiriidan, joka voi vääristää kilpailua yksityisten toimijoiden vahingoksi. Järjestely ei ainakaan lisää luottamusta.

Samoin ehdotettu korvaukseton malli siirtäisi julkisen tehtävän kustannuksia yksityisille toimijoille. Toisin sanoen yksityinen taho joutuisi maksamaan omasta pussistaan julkisen hallintotehtävän suorittamisesta ilman korvausta, joka on täysin poikkeuksellista. Samalla se heikentäisi kannusteita investoida ja kehittää palveluja. Myös käyttöönoton ajoitus, jossa julkinen palvelu on jo ehtinyt vakiinnuttaa asemansa ennen yksityisten palvelutarjoajien mukaantuloa, on omiaan heikentämään markkinoiden toimivuutta ja kilpailun edellytyksiä.

Sääntelyä voidaan lisäksi pitää paikoitellen liian epätäsmällisenä. Esimerkiksi katseluohjelman tarjoamisen sisältö sekä palveluntarjoajille asetettavat velvoitteet eivät käy riittävän selkeästi ilmi laista. Tämä on ongelmallista käytännön toimeenpanon kannalta, koska epäselvät velvoitteet lisäävät tulkintaongelmia ja epävarmuutta.

Johtopäätökset

Kokonaisuutena valiokunnalle annetut asiantuntijalausunnat osoittavat kiistattomasti, että vaikka esityksen tavoitteet sähköisen viranomaisviestinnän edistämisestä ja palvelutarjonnan monipuolistamisesta ovat perusteltuja, tulisi epäselvä esitys toteutuessaan aiheuttamaan kansalaisten oikeusturvan kannalta vakavia ongelmia.

Katsomme, että puheena olevan esityksen lisäksi hallituksen olisi otettava uudelleen arvioitavaksi myös 11.3.2026 eduskunnassa hyväksytyt sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevat lait (EV 10/2026 vp). Siinä hallituksen olisi varmistettava järjestelmän selkeys, vastuiden yksiselitteisyys, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutuminen sekä kilpailuneutraali ja toimiva markkinamalli. Vain näiden edellytysten täytyessä esitys voi saavuttaa kestäväällä tavalla sille asetetut tavoitteet kansalaisten oikeusturvan, kilpailuneutraliteetin sekä toimivien ja laadukkaiden palvelumarkkinoiden kannalta.

Edellä olevan perusteella esitämme lakiehdotusta hylättäväksi sekä eduskunnan hyväksyttäväksi kymmenen lausumaa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 2

että lakiehdotus hylätään, ja

että hyväksytään kymmenen lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi sähköisen tiedoksiannon sääntelykokonaisuuden yhtenä kokonaisuutena ja tuo tarvittavat muutokset eduskuntaan siten, että järjestelmä on kansalaisille selkeä, ennakoitava ja helppokäyttöinen.*
- 2. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei sähköinen tiedoksianto johda oikeudenmenetyksiin tilanteissa, joissa viesti ei tosiasiallisesti tavoita vastaanottajaa. Häiriötilanteisiin on säädettävä selkeät ja asiakkaan oikeusturvaa turvaavat säännökset.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin digituen vahvistamiseksi sekä varmistaa erityisryhmien mahdollisuudet käyttää palvelua.*
- 4. Eduskunta edellyttää, että tiedoksiannon vastuut ja velvollisuudet määritellään laissa yksiselitteisesti siten, että viranomaisella säilyy tosiasiallinen mahdollisuus varmistua tiedoksiannon toteutumisesta.*
- 5. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston varmistavan, ettei järjestelmä johda viranomaisviestien hajautumiseen useisiin palveluihin siten, että kansalaisen on vaikea seurata niitä.*
- 6. Eduskunta edellyttää, että ennen lain täysimääräistä toimeenpanoa arvioidaan kattavasti tietoturva- ja tietosuojariskit ja säädetään tarvittavat lisävaatimukset yksityisille toimijoille.*
- 7. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi julkisen hallintotehtävän siirtämisen edellytykset perustuslain 124 §:n näkökulmasta ja tarvittaessa täsmentää sääntelyä.*
- 8. Eduskunta edellyttää, että Digi- ja väestötietoviraston roolit erotetaan organisatorisesti ja toiminnallisesti siten, että kilpailuneutraliteetti toteutuu.*
- 9. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin, jolla yksityisille digipostipalveluille korvataan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset.*
- 10. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston tarkentavan sääntelyä ja sopimusehtoja niin, etteivät ne muodostu kohtuuttomiksi tai estä uusien toimijoiden markkinoille pääsyä.*

**Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 2**

Helsingissä 11.6.2026

Petri Honkonen kesk
Hanna Räsänen kesk

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 3

Vastalause 3

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille viestinvälityspalvelun käyttöliittymän (Suomi.fi-viestit - palvelu) lisäksi yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa.

Ehdotettu sääntely on kiinteässä yhteydessä eduskunnan hyväksymään hallituksen esitykseen HE 124/2025 vp, jossa säädettiin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta, sekä esitykseen HE 157/2025 vp, jossa säädettiin sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta Verohallinnossa. Lisäksi valiokunta on juuri käsitellyt tullin tiedoksiantosääntelyn muutokset (HaVM 11/2026 vp — HE 28/2026 vp).

Toisin kuin itse sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta koskevien yleislainsäädännön, Verohallinnon tiedoksiantosääntelyn sekä tullin tiedoksiantosääntelyn kohdalla, nyt käsiteltävänä olevan esityksen lähtökohtana olisi vapaaehtoisuus. Tämä merkitsee sitä, että "muun katseluohjelman kuin Suomi.fi-viestien valitseminen edellyttää henkilöltä aktiivisia toimia ja perustuu hänen omaan vapaaehtoiseen valintaansa." (HE s. 47.)

Kuten valiokunnalle antamassaan lausunnossaan oikeusasiamies toteaa, sähköistä tiedoksiantoa koskevan sääntelykokonaisuuden tulee olla hallinnon asiakkaiden näkökulmasta mahdollisimman selkeä riippumatta siitä, perustuuko yksityisen katseluohjelman käyttöönotto vapaaehtoisuuteen. Ehdotettu sääntely on omiaan lisäämään jo ennestään vaikeasti hahmotettavan järjestelmän monimutkaisuutta. Tämä on ongelmallista erityisesti niiden henkilöiden kannalta, joilla on haasteita sähköisen viranomaispostin seuraamisessa, ja jotka voivat joutua epävarmuuteen siitä, mitä palvelua tai katseluohjelmaa heidän tulee käyttää. Oikeusasiamiehen havaintojen mukaan edes Suomi.fi-palvelun käytön lisääminen ei ole ollut kaikille yksinkertaista, eikä järjestelmä ole kaikille käyttäjille ymmärrettävä.

Kuten sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta muutosta koskevan mietinnön vastalauseessa (HaVM 1/2026 vp — HE 124/2025 vp) olemme todenneet, digitaalisen asioinnin helpottaminen ja edistäminen viranomaistoiminnassa on tavoitteena sinänsä kannatettavaa.

Lainsäädännöllä ollaan nyt tuomassa viranomaisviestinnän osapuoliksi yksityisiä toimijoita. Tämä ei ole digitaalisen asioinnin helpottamista koskevan tavoitteen kannalta välttämätöntä, vaan uhkaa päinvastoin sekoittaa jo ennestään vaikeaselkoista järjestelmää entisestään.

Lausunnoissaan valiokunnalle oikeusministeriö ja oikeusasiamies ovat huomauttaneet, että esitetty ratkaisumalli, jossa viranomainen ja yksityinen hoitavat samaa tehtävää päällekkäin, edellyttää vahvoja perusteluja tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen näkökulmasta. Nyt ehdotetun perusoikeuksiin potentiaalisesti merkittävällä tavalla negatiivisesti vaikuttavan ulkoistamisen tarkoituksenmukaisuusedellytyksen täytyminen jää hyvin kyseenalaiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2026 vp
Vastalause 3

Hallituksen esityksessä tai valiokunnan mietinnössä ei esitetä asianmukaisia perusteluja, joiden pohjalta sääntelyn voitaisiin todeta olevan tarkoituksenmukaista, kun vasta äskettäin voimaan tullut sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden lainsäädäntö on isolle osalle kansalaisista vielä vaikeasti hahmotettavaa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 11.6.2026

Anna Kontula vas